ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ ВАРНА ПРЕЗ 2019 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“. Получените данни позволяват изследване на бедността както на национално, така и на регионално ниво, като при изчисляване на линията на бедност за всяка област е приложен същият метод както при линията на бедност на национално ниво - 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в областта.

Оценка на бедността

През 2019 г. линията на бедност в област Варна е 441.17 лв. средномесечно на лице от домакинство, при 413.04 лв. за страната. При този размер на линията под прага на бедност за област Варна са били 21.1% от населението на областта, при 22.6% от населението на страната. Относителният дял на жените, живеещи в риск от бедност, е по-голям с 5.4 процентни пункта спрямо относителния дял на мъжете, съответно 23.7 и 18.3%. В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност в област Варна нараства с 15.3%, а относителният дял на бедното население намалява с 2.2 процентни пункта.

Фиг. 1. Линия на бедност в област Варна - средномесечен размер

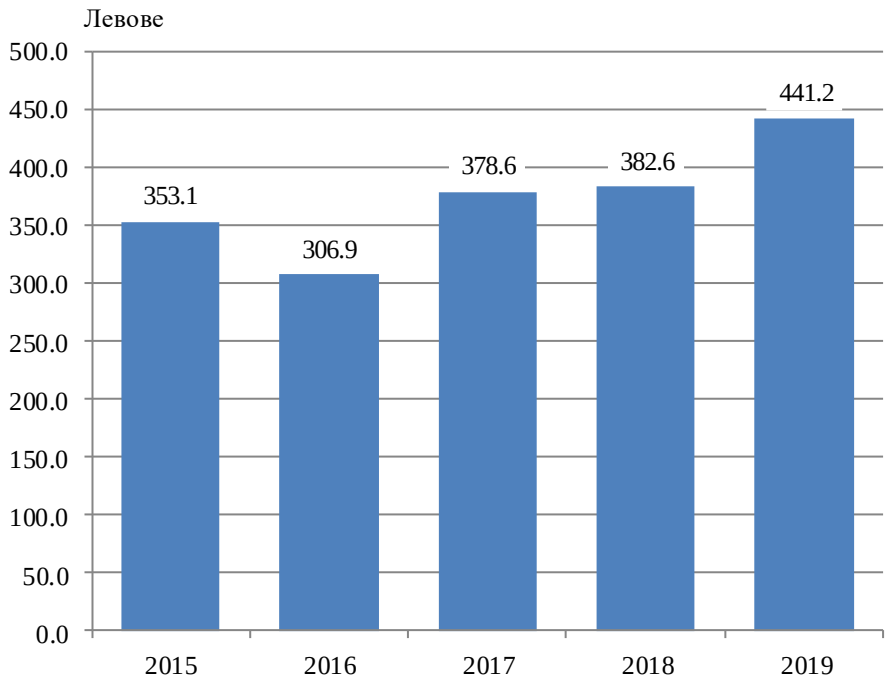

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2019 г. показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 21.1 до 29.6%, или с 8.5 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност нараства до 47.0%, или с 25.9 процентни пункта.

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги.

Най-голям брой лица в област Варна изпитват ограничения по отношение на почивката извън дома (50.7%), възможностите да посрещнат неочаквани разходи (за неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.) със собствени средства (39.5%), както и ограничения при отоплението на жилището си (25.8%). Успоредно с това 0.9% от лицата не могат да си позволят телефон, вкл. мобилен, 0.4% - цветен телевизор, 5.9% - автоматична пералня. 26.9% от лицата в домакинствата изпитват затруднения при плащането навреме на разходите, свързани с жилището, а 35.7% от лицата не могат да си позволят потребление на месо, пиле или риба всеки втори ден.

През 2019 г. 26.7% от населението в област Варна живее с материални лишения (ограничения в 4 от 9 показателя).

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020” от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2019 г. 36.8% от населението в област Варна, или 173.2 хил. лица, са били в риск от бедност и социално изключване.

Стойността на показателя намалява с 2.1 процентни пункта спрямо 2018 г. по-значително при жените - с 2.8 процентни пункта, в сравнение с мъжете - 1.5 процентни пункта.

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за 2019 г. включва 8 815 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение)
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа следните тегла:

Домакинско тегло (целева променлива DB090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната.

Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица на територията на страната.

Персонално тегло за всеки член на домакинството на 16 и повече навършени години (целева променлива PB040) за получаване на броя на лицата на 16 и повече навършени години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на 16 и повече навършени години (например „относителен дял на работещите бедни“), се използва персонално тегло (PB040) за лицата на 16 и повече навършени години.

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи (домакинства с нулеви доходи) в изследването (RB050a).

Поради извадковия характер на изследването за доходите и условията на живот по някои основни показатели са изчислени следните оценки:

1. Оценки на показателя „риск от бедност“ в област Варна през 2019 година

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност или социално изключване		
Общо	**36.8**	**3.4**
Мъже	32.6	3.5
Жени	40.7	3.9
0 - 17 години	24.8	6.8
18 - 64 години	32.4	3.8
65+ години	52.5	4.2
Риск от бедност		
Общо	**21.1**	**2.7**
Мъже	18.3	2.8
Жени	23.7	3.2
0 - 17 години	19.5	6.8
18 - 64 години	15.8	2.8
65+ години	32.9	3.4
Материални лишения		
Общо	**26.7**	**2.7**
Мъже	23.6	2.8

Индикатори	**Относителен дял - %**	**Стандартна грешка**
Жени	29.6	3.3
0 - 17 години	5.9	2.6
18 - 64 години	24.1	3.2
65+ години	43.5	4.1
Домакинства с нисък интензитет на икономическа активност		
Общо 18 - 59 години	**7.5**	**2.0**
Мъже	7.1	2.0
Жени	8.0	3.0
Общо 0 - 17 години	2.0	1.1
Общо 0 - 59 години	6.3	1.7

Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да се намери на интернет страницата на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“ и в Информационна система „ИНФОСТАТ“.